

ประวัติชุมชนชาวเลเกาะลันตา และเส้นทางเรียนรู้วัฒนธรรม โต๊ะบาหลิว-เกาะสน-บ่อแหน

โดย

สถาบันวิจัยสังคม จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ร่วมกับชุมชนอุรักลาโว้ยโต๊ะบาหลิว
เกาะลันตา จังหวัดกระบี่
และศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน)

ประวัติชุมชนชาวเลเกาะลันตาและเส้นทางเรียนรู้วัฒนธรรม – เกาะลันตา – เกาะสน – ป้อแหน

จัดทำโดย	โครงการนำร่องอันดามัน ร่วมกับ หน่วยวิจัยชนพื้นเมืองและทางเลือกการพัฒนา สถาบันวิจัยสังคม จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ร่วมกับ	ชุมชนอุรักลาโว้ยโต๊ะบาหลิว
เรียบเรียงโดย	นฤมล อรุโณทัย กิ่งแก้ว บัวเพชร พลาเดช ณ ป้อมเพชร และอุษา โคตรศรีเพชร
ผู้นำเส้นทาง	เดี้ยว ทะเลลึก อนันตชัย ช้างน้ำ (ม่วง) โอิน ช้างน้ำ สาเต็น ช้างน้ำ (บังบิน) วิฑูรย์ ช้างน้ำ (โทน)
ภาพ	พลาเดช ณ ป้อมเพชร และ นฤมล อรุโณทัย
สนับสนุนงาน	ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน) และกระทรวงวัฒนธรรม
จัดพิมพ์	พิมพ์มือ พฤษภาคม 2558 จำนวน 20 เล่ม

หากมีข้อเสนอแนะ ตีชม ติดต่อได้ที่
สถาบันวิจัยสังคม จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ถนนพญาไท ปทุมวัน กรุงเทพมหานคร 10330
โทรศัพท์ 0-2218-7366, 0-2218-7376
โทรสาร 0-2255-2353
<http://www.facebook.com/ChaolayNetwork>

คำนำ

ก่อนที่จะกลายมาเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่เป็นที่รู้จักกันทั่วโลก เกาะลันตาเป็นที่อยู่อาศัยและที่ทำกินของชาวเลอูรักลาโว้ยมานานหลายร้อยปี ประวัติความเป็นมาของชุมชน ความเชื่อมโยงระหว่างสถานที่ทางภูมิศาสตร์กับบุคคล ชุมชน และกิจกรรมต่างๆ ในชีวิตล้วนยังโลดแล่นอยู่ในความทรงจำของชาวเลอูรักลาโว้ย แต่ทำอย่างไรเราจะทำให้ “ความทรงจำทางสังคม” เหล่านี้ได้มีการรับรู้และถ่ายทอดกันต่อๆ มา?

เอกสาร “ประวัติชุมชนชาวเลเกาะลันตา” เป็นความพยายามหนึ่งที่จะบันทึกเรื่องราวเหล่านี้และผูกโยงกับกิจกรรมท่องเที่ยว เพื่อที่ชาวอูรักลาโว้ยและผู้มาเยือนจะได้เห็นภูมิทัศน์วัฒนธรรมไปพร้อมๆ กับภูมิทัศน์ทางธรรมชาติ รวมทั้งเห็นพลวัตการเปลี่ยนแปลงซึ่งเป็นโจทย์สำคัญสำหรับพื้นที่ที่กำลังเร่งรัดการพัฒนาการท่องเที่ยวที่ละเลยสายใยชีวิตของผู้คน ชุมชน และธรรมชาติ

นฤมล อรุโณทัย พลาเดช ณ ป้อมเพชร
กิ่งแก้ว บัวเพชร และอุษา โคตรศรีเพชร
โครงการนำร่องอันดามัน
สถาบันวิจัยสังคม
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญ

ส่วนที่ 1 ประวัติชุมชนเกาะลันตา

1.ประวัติชุมชนเกาะลันตา	6
2.พัฒนาการของชุมชนอูรักลาไวย์บนเกาะลันตา	9
1) ลันตายุคโบราณ	9
2) ยุคก่อตั้งอำเภอ	9
3) ยุคการท่องเที่ยว	10
4) ยุคหลังภัยพิบัติ	11
3. ภูมินิเวศ ที่อยู่อาศัยและพื้นที่ทางจิตวิญญาณ	12
4. ประเพณีที่สำคัญ	15

ส่วนที่ 2 เส้นทางเรียนรู้วัฒนธรรม

มารู้จักกับชุมชนอูรักลาไวย์โต๊ะบาหลิว	22
เส้นทางเรียนรู้วัฒนธรรม	26
1. จุดที่หนึ่ง ชุมชนโต๊ะบาหลิว -- พื้นที่ศักดิ์สิทธิ์	31
2. จุดที่สอง กระชังปลา – แหล่งรายได้เสริม	36
3. จุดที่สาม เกาะสน – ดูนกชายหาด	40
4. จุดที่สี่ เกาะสน – สำนวณป่าชายหาด	44
5. จุดที่ห้า ล่องคลอง – ชมป่าชายเลนและลิงแสม	49
6. จุดที่หก คลองทราย – นักสืบแย้	52
7. จุดที่เจ็ด สุสานชาวอูรักลาไวย์ – พื้นที่ศักดิ์สิทธิ์	55
8. จุดที่แปด กล้วยไม้ดินและดอกทุ	58
9. จุดที่เก้า บ่อแหน – เยี่ยมชมที่ตั้งหมู่บ้านเดิม	61

10. จุดที่สิบ	บ่อแหน – สุสานของชาวอุรักลาโว้ย	64
11. จุดที่สิบเอ็ด	ที่ตั้งเดิมของศาลโตะบาหลิว	67
12. จุดที่สิบสอง	บ้านจีน – แก้วแก้วในอดีต	71

ภาพบ้านและเรือที่สังกาอู ปี พ.ศ. 2544